

СТОПАНСКА АКАДЕМИЯ „Д. А. ЦЕНОВ“ – СВИЩОВ

СТ А Н О В И Щ Е

Изготвил становището: Доц. д-р Галина Симеонова Чиприянова, СА „Д. А. Ценов“ – Свищов, катедра „Счетоводна отчетност“, научна специалност „Счетоводна отчетност, контрол и анализ на стопанската дейност (счетоводство)“

Основание за представяне на становището: участие в състава на научното жури по защита на дисертационния труд съгласно Заповед № 62/29.01.2026 г. на Ректора на СА „Д. А. Ценов“ – Свищов и решение на научното жури.

Автор на дисертационния труд: Миглена Трифонова Маринова

Тема на дисертационния труд: „Счетоводно-информационно осигуряване за ефективно управление на предприятията от добивната промишленост“

I. Общо представяне на дисертационния труд

Дисертационният труд на тема „Счетоводно-информационно осигуряване за ефективно управление на предприятията от добивната промишленост“ притежава качества на научно изследване и има завършен вид. Обемът възлиза на 215 стандартни страници, от които съдържание, списък на използваните съкращения и абревиатури, увод, основен текст, структуриран в три глави, заключение, библиография и 6 приложения. Изследването включва 4 фигури и 16 таблици.

Формулираната тема „Счетоводно-информационно осигуряване за ефективно управление на предприятията от добивната промишленост“ е **дисертабилна**.

Рецензираната разработка е актуална за теорията и практиката. Темите, свързани с проблемите на счетоводството в предприятията от добивната промишленост, придобиват все по-голяма значимост във връзка с нарастващия натиск за прозрачност и устойчивост на бизнеса. Специфичният характер на сектора, който включва изчерпване на природни ресурси, високи капиталови разходи и значителни екологични отговорности, налага задълбочено преосмисляне и усъвършенстване на традиционните счетоводни модели. Счетоводството е определящ източник на информация, необходима за ефективното управление и интегрирането на екологичните и социалните аспекти в стратегическото вземане на решения. Въпреки че докторантът стъпва върху

постиженията и научните тези на други автори, той ясно откроява собствена позиция и самостоятелно отношение към изследваната проблематика.

Целта на разработката: да се предложи интегриран подход за екологично счетоводно-информационно осигуряване на стратегическото управление и устойчивостта, е **ясно дефинирана**.

Обект на изследването е счетоводната система на предприятията от добивната промишленост (сектор В Добивна промишленост, 08 Добив на неметални материали и суровини, 08.1 Добив на скални материали, пясък и глина, 08.11 Добив на строителни и декоративни скални материали, варовик, суров гипс, креда, доломит и шисти и 08.12 Добив на трошен камък, чакъл и пясък, добив на глина и каолин), а **предмет** – методологията и организацията на счетоводното отчитане на специфични активи, разходи и екологични задължения, с цел усъвършенстване на информационното осигуряване за вземане на решения в сектора.

Основната **теза** на дисертационния труд, че чрез усъвършенстване и интегриране на специфични счетоводни подходи и методи (по-специално в областта на отчитането на екологичните разходи и калкулиране по дейности) може да се осигури детайлизирана и стратегически полезна счетоводно-информационна база за ефективно управление, вземане на инвестиционни решения и постигане на устойчивост в предприятията от добивната промишленост, е **доказана**.

В дисертационния труд са формулирани 4 **задачи**.

Фигурите и таблиците, които са представени в разработката, **визуализират авторските идеи** и онагледяват извършените проучвания, обобщения и взаимовръзки в изложението.

Съществува логическа обосновааност на основните заключения със съдържанието по отделните части на дисертационния труд.

Изложението на дисертационната работа е подкрепено с много на брой цитирания на **литературни източници**. Приложен е богат списък с библиография, който включва 127 източника, в т.ч. на чужд език, нормативни документи и от интернет. Литературните източници са използвани коректно като са спазени правилата за научна етика.

II. Преценка на формата и съдържанието на дисертационния труд

Дисертационният труд се характеризира с ясен, логически структуриран и академично аргументиран стил, отличаващ се с прецизна и коректно употребена научна терминология. Авторът демонстрира последователност в изложението, концептуална цялост и висока степен на методологическа прецизност, което допринася за

убедителността на анализа и съществено повишава научната стойност и теоретичната значимост на изследването.

В глава първа е представен цялостен и систематизиран преглед на теоретико-приложните аспекти на счетоводството в предприятията от добивния сектор. В изследването е разгледано имуществото и спецификата на дейността на предприятията от добивната промишленост като обект на счетоводно отчитане, като се акцентира върху особеностите на ресурсната обезпеченост, дълготрайните материални активи и специфичните производствени процеси. В труда задълбочено са анализирани особеностите на счетоводната система в този сектор, включително организацията на отчетния процес, спецификата на разходите и тяхното калкулиране, както и нормативната рамка, регламентираща счетоводната практика. Извършен е сравнителен и критичен анализ на съществуващите теоретични постановки и добри практики, свързани с интегрирането на счетоводството в стратегическия подход на предприятията към устойчивостта. В този смисъл се очертава актуалното състояние на счетоводството в добивната промишленост и се формулира концептуална основа за последващите изследвания, като аргументира необходимостта от по-тясна връзка между счетоводната система и стратегическото управление в контекста на устойчивото развитие.

В глава втора са анализирани специфичните за добивната промишленост стопански операции и процеси с оглед усъвършенстване на тяхното счетоводно отчитане. Особено внимание е отделено на счетоводните аспекти, свързани с осигуряването на площи за добив на скални материали, пясък и глина, като са изяснени правните и икономическите характеристики на тези процеси и отражението им върху счетоводната система на предприятията. Обстойно са разгледани счетоводните измерения на концесионния модел при добивната дейност, като са идентифицирани съществуващи практически затруднения и несъвършенства в отчетната практика. Със съществено значение са анализите, посветени на счетоводното отчитане на рекултивацията. Изследването демонстрира задълбочено познаване на спецификата на сектора и способност за формулиране на аргументирани предложения с практическа приложимост и методологическа обосновааност.

В глава трета е отделено особено внимание на счетоводно-информационното и данъчното третиране на отпадъците от добивната промишленост, като са анализирани нормативните изисквания и практическите предизвикателства при тяхното прилагане. Идентифицирани са несъответствия и рискове в отчетната практика, които налагат по-прецизно регламентиране и методологическа яснота. Със съществено значение са постановките, свързани със съвременния счетоводен подход при отчитането на

разходите за опазване и възстановяване на околната среда, включително провизирането на бъдещи задължения. Анализирани са възможностите за по-точно признаване, оценяване и представяне на екологичните разходи, като са обосновани решения, насочени към повишаване на надеждността и прозрачността на финансовата информация. Открити са концептуални насоки за трансформация към устойчивост и развитие на екологична отчетност, разглеждана като част от стратегическото управление на предприятията. В тази връзка са аргументирани необходимостта и ползите от интегриране на екологично ориентирана счетоводна информация в бюджетния процес, което допринася за по-добро планиране, контрол и оценка на екологичните ангажименти.

Дисертационният труд демонстрира системен и интердисциплинарен подход. Приложен е подходящ и методологически обоснован **научен инструментариум**, включващ подходящи теоретични и емпирични методи на изследване. Чрез неговото последователно и целенасочено използване са **изпълнени** формулираните изследователски задачи и е **реализирана** поставената основна цел на труда.

Постигнатите резултати се отличават с логическа свързаност, аргументираност и практическа насоченост, което ми дава основание да ги определя като резултати с ясно изразен **научен и научно-приложен характер**. Те допринасят както за обогатяване на теоретичните постановки в изследваната област, така и за усъвършенстване на счетоводната практика в предприятията от добивната промишленост.

Докторантът е представил 6 публикации (1 статия и 5 научни доклада), от които 4 самостоятелни и 2 в съавторство. 1 доклад е публикуван в научни издания, реферирани и индексирани в световноизвестни бази данни с научна информация. От Справката-декларация на докторанта е видно, че публикациите по дисертацията удовлетворяват минималните национални изисквания за придобиване на ОНС „доктор“ по област на висше образование 3. „Социални, стопански и правни науки“, съгласно чл. 26 от ЗРАСРБ. Докторантът има участия в 8 научни форуми.

Авторефератът на тема: „Счетоводно-информационно осигуряване за ефективно управление на предприятията от добивната промишленост“ е в достатъчен обем – 39 стр. и напълно съответства на структурата, съдържанието и изследователските резултати на дисертационния труд.

Съгласно предоставената информация за проверката със специализиран софтуер – не са констатирани съвпадения, сочещи на плагиатство, в дисертационния труд и в автореферата.

III. Научни и научно-приложни приноси на дисертационния труд

Съгласна съм с очертаните пет научни и научно-приложни приноси на дисертационния труд, които допринасят за разширяване и задълбочаване на изследванията в областта на счетоводно-информационното осигуряване на предприятията от добивната промишленост. Те са аргументирани и обосновани в хода на изследването и притежават ясно изразена теоретична и практическа приложимост, като предоставят възможности за подобряване на управленските и счетоводните процеси в сектора.

Справката, представена в автореферата, обективно и достоверно отразява постигнатите резултати на докторанта, като ги характеризира като научни и научно-приложни постижения с методологическа обоснованост и потенциал за интегриране в практиката на добивните предприятия.

IV. Въпроси по дисертационния труд

В дисертационния труд могат да се посочат някои възможности за допълнително усъвършенстване: в отделни части би могло по-ясно да се открие авторската аргументация, да се разшири разглеждането на стратегическите последици от интегрирането на екологично ориентирана отчетност, да се задълбочи изследване интегрирането на счетоводната информация, свързана с екологичните аспекти, в бюджетния процес. Тези забележки не намаляват положителната оценка на труда, който обогатява научното познание и съдържа значими идеи и резултати.

Към докторанта нямам допълнителни въпроси.

V. Обобщена оценка на дисертационния труд и заключение

Дисертационният труд на тема: „Счетоводно-информационно осигуряване за ефективно управление на предприятията от добивната промишленост“ представлява актуално и задълбочено изследване с ясно открити научни достойнства и приноси. Въз основа на направената количествена и качествена оценка на разработката, изразявам положително становище и подкрепям присъждането на образователна и научна степен „доктор“ на Миглена Трифонова Маринова в професионално направление 3.8. Икономика, докторска програма „Счетоводна отчетност, контрол и анализ на стопанската дейност (счетоводство)“.

06.03.2026 г.

Изготвил становището:

(доц. д-р Галина Чиприянова)